

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Глобализация может быть представлена как организация и расширение экономической деятельности за пределы отдельных стран, она связана с экономической открытостью ростом взаимозависимости в торговой, инвестиционной, финансово-экономической и культурной сферах.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. "Internationale Politik" № 54, 2008, p. 13;
2. "Politeconom" № 3-4 p. 122,123
3. «Полис. Политические исследования» № 3 с. 108,109
4. «Компас» № 23, 2007, с. 8
5. "Global society" Abington № 3, Vol.11, 2006, p.299-324
6. Гець В.М. Перспективи світового економічного зростання у 2008-2010 році. / В.М. Гець. // Вісник НБУ. — 2008.— № 2.— С.21-22

РЕЗЮМЕ.

Исследованы влияния процессов глобализации на страны с переходной экономикой. Выявлено, что глобализация может быть представлена как организация и расширение экономической деятельности за пределы отдельных стран, она связана с экономической открытостью ростом взаимозависимости в торговой, инвестиционной, финансово-экономической сферах.

Ключевые слова: экономическая открытость; взаимозависимость; инвестиционная деятельность; финансово-экономической деятельности; мировая экономика; единый рынок; производственная зона национальный и региональный сектора.

РЕЗЮМЕ.

Досліджені впливи процесів глобалізації на країни з перехідною економікою. Виявлено, що глобалізація може бути представлена як організація і розширення економічної діяльності за межі окремих країн, вона пов'язана з економічною відкритістю зростанням взаємозалежності в торговій, інвестиційній, фінансово-економічній сферах.

Ключові слова: економічна відкритість; взаємозалежність; інвестиційна діяльність; фінансово-економічна діяльність; світова економіка; єдиний ринок; виробнича зона національний і регіональний сектори.

SUMMARY

The influence of globalization on countries with transition economies was analyzed. It was revealed that globalization can be represented as an organization and expansion of economical activities beyond individual countries; it is associated with economic openness to the growing interdependence in trade, investment, financial and economic spheres.

Key words: economic openness; interdependence; investment activity; world economy; single market; a production area is national and regional sector

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА МАКРОФІНАНСОВОЇ ДИНАМІКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Батрименко В.В., к.е.н., доцент, докторант ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка

Больша О.В., бакалавр ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка

Світовий досвід свідчить, що макроекономічна політика у період ринкових трансформацій, побудована на принципах стимулювання економічного зростання лише через збільшення грошової пропозиції, не виправдала себе, призводячи у довгостроковому періоді до втрат економіки від високої інфляції. Пошук нових моделей розвитку, орієнтованих на довгострокові цілі, та додаткових джерел покриття розривів платіжного балансу примусив країни звернутися до зняття обмежень на міжнародний рух капіталів. Вільний рух капіталу створював можливості для диверсифікації портфелів, більшої ефективності розподілу фінансових ресурсів, зниження ризиків і вартості запозичень виступає дієвим чинником економічного зростання, однак і стає однією з найважливіших проблем виявлення оптимальних форм господарської взаємодії експансії транснаціональних банків на фінансові ринки, що формуються.

Україна повинна цілеспрямовано і зважено запроваджувати господарські засади сталого економічного розвитку, які є домінуючими для виходу з системної кризи світового господарства з урахуванням особливостей національної економіки. Особливу актуальність розробки даної проблематики обумовлює сучасний економіко-математичний аналіз ефективності використання форм і методів підтримки національної конкурентоспроможності, застосування яких перешкоджає нерозвиненості інституціональної системи, обмежений набір використовуваних фінансових інструментів і послуг, висока ціна фінансових ресурсів, перевага пропозиції коштів на короткий термін, періодичні кризи на фондовому ринку, значна частка тінювого грошового обігу.

Сучасна методологія аналізу впливу іноземних банків на конкуренцію у банківському секторі, економічні результати та ризики присутності іноземних банків закладена у провідних іноземних дослідженнях, зокрема у працях Т.Бейомі, А.Вернікова, Б.Вільямса, І.ВанЛевельда, Р.ДеХааса, С.Классенса, Л.Красавіної, Р.Левіна, Р.МакКиннена, С.Моїсеева, М.Найта, К.Рейнхарта, П.Стріттена, А.Суетіна, Г.Фетісова, Д.Фреко, С.Шміда та багатьох ін.

Дослідженню присутності іноземних банків на національних фінансових ринках, проблемам співвідношення загальних та специфічних рис інтернаціоналізації банківського сектору, макрофінансовим наслідкам входження іноземних банків на національні фінансові ринки присвячені праці таких вітчизняних науковців: В.Базилевича, А.Гальчинського, Л.Гудзинської, Д.Лук'яненка, З.Луцишин, В.Мазуренка, С.Максименка, В.Мищенко, О.Мозгового, О.Рогача, А.Румянцева, В.Сіденка, Т.Смовженка, С.Соколенка, І.Софіщенко, В.Федосова, А.Філіпенка, С.Циганова, О.Шниркова та ін.

Сучасні наукові дослідження, присвячені розгляду аспектів взаємодії національних економік з міжнародним банківським капіталом зорієнтовані на виявлення загальних тенденцій здійснення заходів, спрямованих на обмеження мобільності капіталу, що можуть спричинити втрату інвестицій та уповільнення темпів економічного зростання. Найважливішою проблематикою на сучасному етапі глибокий і комплексний аналіз здатності валютно-фінансових чинників, спрямованих на мінімізацію можливих ризиків та закласти дієву базу взаємодії з транснаціональними банками у транзитивних країнах, що здатні впливати на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Досвід різних країн доводить, що банківські кризи відбивають складний процес пристосування банківських систем до нових макроекономічних умов. Лібералізація зовнішньоекономічних відносин і дерегулювання банківського сектору в розвинених країнах ринками, що формуються, глобалізація ринку фінансових послуг, ринкові реформи – всі ці процеси розвивалися досить болісно, підвищуючи на перших етапах макроекономічну нестійкість і незбалансованість економіки й негативно позначаючись на стані банківських балансів. На тлі зрослої нестійкості банківської системи виявилися вкрай сприйнятливі до таких традиційних факторів банківських криз, як економічний спад, потрясіння в реальному секторі економіки.

Так, К.Рейнхарт та Р.Сміт, доводять, що на певні відмінності, більшість банківських криз відбуваються за одним спільним сценарієм. Кожному потрясінню передують зростання цін на житло та титули власності, прискорення грошових потоків, які приводяться в рух оптимістичними очікуваннями іноземних інвесторів, швидке збільшення обсягу заборгованостей. Події останнього року перед початком кризи субстандартного кредитування прекрасно укладаються в загальну схему [11; 12].

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Кредитна експансія передувала банківським кризам у багатьох країнах в останні 20 років, включаючи Японію, країни Латинської Америки в 80-х роках, країни Південно-Східної Азії в 90-х роках. Досвід цих країн свідчить, що зростання кредиту, що більш ніж удвічі перевищує ріст ВВП, може вважатися сигналом потенційної загрози банківської кризи [8; 9].

Інфляція впливає на банківський сектор по декількох каналах - через процентні ставки, ослаблення стимулів для заощаджень і звуження депозитної бази, втечі національних капіталів за кордон, зміну структури активних і пасивних операцій. Під час інфляції банківські активи можуть швидко зростати, навіть у реальному вираженні, може збільшуватись й прибуток банків, якщо їм вдається підтримувати на високому рівні процентну маржу. У важкий стан потрапляють ті фінансові інститути, що мають набагато більше довгострокових активів в порівнянні з пасивами. Вкладники, особливо при високих темпах росту цін, можуть негативно для банків реагувати на зниження реальних процентних ставок, насамперед, у випадку існування альтернативних варіантів інвестування заощаджень. Для підтримки депозитної бази банки змушені підвищувати процентні ставки по внесках. Якщо при цьому можливості підвищення прибутковості по активних операціях обмежені в силу низько ліквідних або неліквідних довгострокових активів, банки зазнають різке падіння прибутків [3, с. 8].

Різкі коливання товарних цін, цін на фінансові активи, процентних ставок істотно підвищують загальну невизначеність в економіці й ризик у системі відносин банків з їхніми головними контрагентами - вкладниками, позичальниками й регульовальними органами. Істотно ускладнюється оцінка банками кредитних і ринкових ризиків, а вкладниками й регульовальними органами - заможності банків.

Тому, на думку автора, над важливим завданням є виявлення певного алгоритму оцінювання експансії транснаціонального капіталу та ризиків його доступності на ринках, що формуються. Дана система показників в цілому може дозволити як здатність нових ринкових економік залучати іноземні інвестиції, обґрунтувати параметри впливу транснаціональних банків на конкурентне середовище фінансових ринків, що формуються, так і оцінити негативні та позитивні макрофінансові наслідки експансії.

Сучасні дослідження вимірювання фінансових ризиків ґрунтуються на основі показників чутливості, що становить поширеній у практиці ризик-менеджменту концептуальний підхід, який лежить в основі багатьох теоретичних конструкцій сучасної фінансової теорії [5; 6].

У якості загальнонаукової основи застосування концепції чутливості виступає системний підхід, при якому об'єкт ризику розглядається у вигляді відкритої підсистеми певної системи. Фактори впливу на показники, що характеризують об'єкт ризику, можуть бути поділені на ендогенні та екзогенні. Сутність концепції чутливості полягає у введенні числової міри, яка адекватно відбивала вплив факторів на обрані показники. Концепція включає дослідження чутливості як від ендогенних, так і від екзогенних факторів, однак практика вимірювання фінансових ризиків більшою мірою зорієнтована на вимірювання чутливості до екзогенних факторів [4, с. 53].

З точки зору якісного аналізу ризику, екзогенні фактори, зміни яких спричиняють найбільший вплив на результуючі показники, можуть бути віднесені до найсуттєвіших чинників ризику. Сутність концепції чутливості на прикладі впливу транснаціональних банків на конкурентне середовище фінансових ринків, що формуються, можна зобразити як взаємодію екзогенних факторів (експансії транснаціонального банківського капіталу) та результуючих показників, у якості яких виступають ендогенні чинники господарського розвитку, конкурентоспроможності фінансового ринку, а також макрофінансової стабільності національної економіки (рис. 1).

Проблематика застосування даного концептуального підходу вимірювання фінансових ризиків включає багатоваріантність способів представлення об'єкту ризику в якості підсистеми, вибору результуючих показників, математичне моделювання зв'язку між екзогенними факторами та результуючими показниками та вибір числової міри реагування.

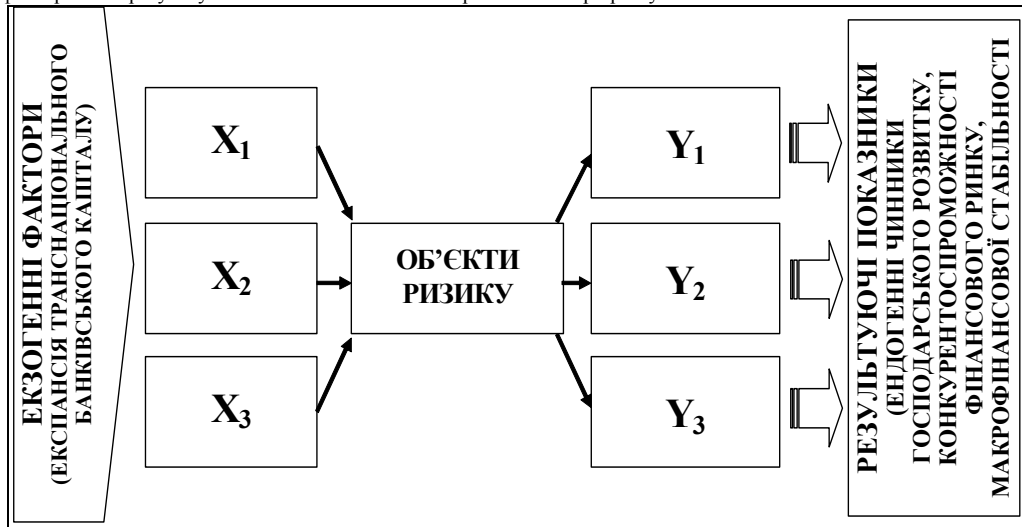

Рис. 1. Система аналізу ризиків екзогенних факторів, зміни яких спричиняють найбільший вплив на результуючі показники. Джерело: [2, с. 105].

Один і той самий об'єкт ризику може бути представлений як підсистема різних систем. Наприклад, певна частка присутності транснаціонального банківського капіталу на фінансовому ринку, може розглядатися як елемент галузевого ринку, та в якості результуючого показника, що може впливати на конкурентне середовище фінансового ринку. В якості екзогенних виступатимуть галузеві фактори, чисельно відображені. наприклад, у галузевому показнику впливу. При розгляді тієї ж банківської групи, як економічної одиниці ринку певної країни екзогенним фактором можуть виступати зміни присутності банківських груп на всьому ринку. При розгляді в якості системи економіки країни, екзогенними факторами, що обумовлюють формування конкурентного середовища, виступатимуть макроекономічні фактори (інфляція, темп зростання промислового виробництва, доходність за державними облігаціями тощо). При розгляді транснаціонального банківського капіталу як економічної одиниці світового ринку, мають бути додані такі фактори як доходність фондових індексів, обмінні курси, доходність за державними облігаціями різних країн тощо [1; 7].

Вибір результуючих показників є найсуттєвішим елементом при використанні концепції чутливості. Будь-який об'єкт фінансового ризику може характеризуватися низькою результуючих показників. Наприклад, присутність транснаціонального банківського капіталу характеризується дивідендною та капіталізованою доходностями. Зміни екзогенних факторів можуть призводити до зміни капіталізованої доходності та не впливати на дивідендну, та навпаки. В залежності від суб'єкта ризику, ефект може бути різним. Особливого значення дана проблема набуває при розгляді стійкості фінансових інститутів. Діяльність кожного з них (банк, інвестиційний фонд, страхова компанія, пенсійний фонд) може бути охарактеризована різними показниками, що призводить до вибору набору показників, адекватного задачі моделювання. чи до використання певного інтегрованого показника (наприклад, рейтингу). Певний набір результуючих показників регламентується регуляторами, але, як правило, проблема репрезентативності набору таких показників є актуальною, особливо в перехідних економіках [13].

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Математичне моделювання зв'язку між екзогенними факторами та результируючими показниками передусе власне дослідженню ступеня реагування. В залежності від об'єкту ризику, використовують той чи інший тип моделей (лінійні, нелінійні, стохастичні, нейронні мережі тощо). Важливо прагнути побудувати модель, яка адекватно відбиває структуру залежності обраних результируючих показників від змін у екзогенних факторах [10; 14]. Інколи досягнення адекватності моделі є занадто складним завданням, тому, на думку автора, слід зупинитися на моделі, має характеризуватися обов'язково якісною.

Якісна модель (в контексті вимірювання ризику) має містити співвідношення між усіма суттєвими екзогенними факторами та обраними результируючими показниками, а також давати можливість роботи достатньо точний прогноз змін останніх. Якісність характеризується малою величиною відхилення прогнозованих значень від фактичних на основі проведення тестування моделі з обраною точністю. Другий крок являє собою, власне, аналіз чутливості вихідних параметрів до змін у вхідних у межах побудованої моделі. Сутність дослідження чутливості полягає у визначенні числової міри або ступеня реагування обраних результируючих показників на зміни у вхідних. Вхідні параметри, зміни яких справляють найбільший вплив на вихідні параметри, відносять до найсуттєвіших факторів ризику [4].

Оцінку залежності темпів нарощування валового внутрішнього продукту від фінансових чинників пропонується здійснювати за допомогою динамічної багатфакторної моделі. Це дозволить оцінити вплив на результируючий показник окремих факторів як поточного, так і минулого періоду часу, оскільки дія більшості економічних чинників проявляється, як правило, не одразу, а через певний часовий лаг. Тому застосування динамічної моделі підвищує рівень достовірності та точності прогнозування, адекватності розробленої моделі для аналізу економічних процесів у довгостроковому періоді.

Серед досліджених моделей ризиків присутності транснаціональних банків, впливу зовнішньоекономічних факторів на господарський розвиток, економічну динаміку, а також на інвестиційний клімат в умовах ринкових трансформацій автором виокремлено наступні макрофінансові показники: корпоративний зовнішній борг України, рівень інфляції в Україні, відтік капіталу з України (інвестиції здійснені за кордон), а також реальна ставка кредитного відсотку (відсоток за кредитами, що надаються банками України своїм клієнтам), котра виступає найважливішим показником монополізації фінансового ринку. Для цієї проведення комплексного економіко-математичного аналізу будуть використано лінійні регресійні моделі.

Використовуючи дані Національного банку та Держкомстату України, а також статистичних звітів міжнародних організацій, автором застосовуються декілька агрегованих макроекономічних показників господарської динаміки України з період 2005-2010 рр. Важливо підкреслити, що даний період виокремлюється у дослідженні впливу експансії транснаціональних банків, зважаючи на безпрецедентне проникнення іноземного банківського капіталу саме за згадані шість років, адже саме з 2005 р. розпочалась безпрецедентна експансія транснаціонального банківського капіталу, рівень присутності зріс майже в чотири рази (з 9,6% до 36,7%) і почав відігравати суттєву роль в економічному розвитку України. Серед цих показників будуть застосовані: рівень іноземного капіталу в банківській системі України, вищеназвані чотири макрофінансові показники, а також середньорічний офіційний курс обміну долара до гривні, середньорічна облікова ставка НБУ, фактичний дефіцит державного бюджету України, середньорічні світові ціни на нафту (зважаючи на безпрецедентну залежність параметрів економічної динаміки України, макрофінансової стабільності, характеру ціноутворення, показників платіжного балансу і т.д. від цін на енергоносії, ключовим чинником визначення цін виступають саме ціни на нафту), середньорічна ставка доходності за ОВДП, а також сукупний капітал українських банків (відповідні дані сформовані в табл. 1).

Отже, об'єктами аналізу є вплив іноземного капіталу в банківській системі на величину корпоративного зовнішнього боргу, вплив іноземного капіталу в банківській системі на інфляційні процеси в Україні на відток капіталів з України, а також на рівень процентних ставок в Україні, що є одним з найважливіших чинників показників конкурентного середовища фінансових ринків, що формуються.

Таблиця 1.

Макроекономічні показники господарської динаміки України за період 2005-2010 рр., необхідні для економетричної моделі*

РОКИ	Рівень інфляції, %	Рівень присутності іноземного капіталу у банківській системі України, %	Сукупний зовнішній корпоративний борг України млн. дол. США	Середньорічна ставка кредитування по банківській системі України, грн., %	Середньорічна облікова ставка НБУ, %	Середньорічний офіційний курс гривні до долара США	Фактичний дефіцит державного бюджету млрд. грн.	Інвестиції з України в економіку країн світу, млн. дол. США	Загальна капіталізація банківської системи України, млн. грн.	Середньозважена річна ставка доходності ОВДП України, %	Середньорічні світові ціни на нафту, дол. США за барель
2005	10,3	9,60	19384	16,4	9,25	5,0500	8800,0	175,9	11648	7,23	54,410
2006	11,6	19,5	27405	15,4	9,00	5,0500	3776,6	218,2	16144	9,26	65,146
2007	16,6	27,6	41312	14,4	8,25	5,0500	9842,9	221,5	26266	6,71	72,465
2008	22,3	35,0	69572	17,8	11,00	5,2672	12502,0	6196,1	42873	14,91	96,847
2009	22,3	36,7	89700	20,9	10,62	7,7912	19872,8	6198,6	82454	15,84	61,490
2010	12,3	35,8	86167	18,3	10,25	7,9970	1622,6	6223,3	119189	16,91	76,170

* – складено автором за даними [15; 16; 17; 18].

За допомогою побудованого регресійного рівняння є спроба виявити величину функціональної залежності ступеня експансії транснаціонального банківського капіталу на фінансовий ринок. Таким чином, регресійні рівняння матимуть такий вигляд:

$$\begin{aligned}
 X_1 &= a_0 + a_1 W + a_2 r + a_3 d, \\
 X_2 &= a_0 + a_1 W + a_2 Def + a_3 p, \\
 X_3 &= a_0 + a_1 W + a_2 C + a_3 r, \\
 X_4 &= a_0 + a_1 W + a_2 K + a_3 X_2,
 \end{aligned}$$

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

де

X_1 – корпоративний зовнішній борг у відсотках до попереднього року;

X_2 – інфляція у відсотках до попереднього року.

X_3 – відтік капіталу з України у відсотках до попереднього року; (інвестиції здійснені з кордон);

X_4 – середньорічний відсоток за кредитами, що надаються банками України своїм клієнтам у відсотках до попереднього року;

W – питома вага іноземного капіталу в банківській системі України у відсотках до попереднього року;

r – середньорічний офіційний курс обміну долара до гривні у відсотках до попереднього року;

d – середньорічна облікова ставка НБУ у відсотках до попереднього року;

Def – дефіцит державного бюджету України у відсотках до попереднього року;

p – середні світові ціна на нафту у відсотках до попереднього року.

C – середньорічна ставка доходності за ОВДП у відсотках до попереднього року

K – сукупний капіталу банківської системи України у відсотках до попереднього року;

a_0, a_1, a_2, a_3 – коефіцієнти рівняння, які визначаються за період 2005-2010 рр., що становлять відомі фіксовані значення показників

$X_1, W, r, d, Def, p, C, K, X_2$, виражених у відсотках до попереднього року.

Шляхом визначення кожного коефіцієнту вищезгаданого регресійного рівняння (a_0, a_1, a_2, a_3) і знаходження їх стандартизованих значень встановлюється, у якому напрямку і в якій мірі кожний з показників $X_1, W, r, d, Def, p, C, K, X_2$ на результуючі показники (X_1, X_2, X_3, X_4). Щоб одержати конкретну оцінку цих чотирьох коефіцієнтів регресії, необхідно застосувати такий статистичний метод, як однокроковий метод найменших квадратів. У найбільшій мірі нас цікавить, звичайно, значення коефіцієнту a_1 разом з його стандартизованим значенням, що дасть нам чітке уявлення про місце експансії в системі чинників зростання корпоративного боргу, інфляційні процеси в Україні, на відток капіталів з України, а також на рівень процентних ставок.

У результаті застосування цього методу для множинної регресії, що розглядається, та отримання значення коефіцієнтів було виявлено:

- експансія транснаціональних банків у тій чи іншій мірі виступає вагомим чинником боргового нагачування економіки України, хоча за дефіциту капіталу у вітчизняній економіці, саме іноземні банківські групи здатні забезпечити господарську діяльність необхідною кількістю фінансових ресурсів.

- присутність транснаціональних банків виступає вагомим чинником формування негативного макрофінансового ефекту насичення України додатковими фінансовими ресурсами, які без відповідного наповнення економіки дієвими механізмами стимулювання виробництва, підвищення продуктивності праці, а також скерування фінансових ресурсів у реальний сектор економіки експансія транснаціонального банківського капіталу може лише збільшити рівень цін.

- проникнення транснаціональних банків, якщо і є, то не основним фактором виходу капіталів з України, значно відчутніше на пошук об'єктів капіталовкладень за кордоном впливають курсова нестабільність та проблеми у державних фінансах.

- і саме експансія транснаціональних банків виступає вагомим чинником формування конкурентного середовища у банківській системі України, наповнюючи її додатковими фінансовими ресурсами, збільшуючи обсяги зовнішніх джерел, надаючи новітні банківські технології та управлінський досвід.

Можна стверджувати, що посиленню активності на ринку банківських послуг, активізації кредитування і, як наслідок, зменшенню монополізації та підвищення конкурентного переваг національної економіки України достатньо позитивний вплив чинить транснаціональний банківський капітал. Також, важливо підкреслити що достатньо суперечливими і математично не доведеним є провідна роль транснаціональних банків в офшоризації бізнесу, втечі капіталів та каналізації криз на ринках, що формуються.

Основною ж стратегічною метою взаємодії з транснаціональним банківським капіталом є вихід України на траєкторію стійкого економічного зростання, прискорення внутрішніх економічних реформ, в тому числі реформ в сфері грошово-кредитних та фінансових відносин, бюджетної та банківської сфери. Однак, створення передумов для ефективного взаємодії з іноземними банківськими групами є загальний перегляд економічного законодавства та впровадження правових стандартів попередження фінансових криз. Відповідно поєднання ендогенних чинників розвитку національного ринку банківських послуг, цілеспрямованої підтримки експортоорієнтованих та наукомістких галузей промисловості, а також запровадження дієвих ринкових механізмів інноваційного та регіонального розвитку можуть стати пусковими механізмами економічного зростання України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Моделювання економіки: Навч.-метод. погіб. для самост. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2005. - 306 с.
2. Камінський А. Б. Моделювання фінансових ризиків : монографія / А. Б. Камінський. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2006. – 304 с.
3. Камінський А.Б., Кияк А.Т. Ідентифікація, аналіз та управління операційними ризиками в українських банках // Вісник Національного банку України. – 2005. - №10. – с.7 – 11.
4. Каминский А.Б. Методы измерения рыночного риска на примере новых европейских рынков акций // Управление финансовыми рисками. - 2005. - № 2. – С. 52 – 62.
5. Яценко Н. Економіка України 1999-2008: втрачене десятиліття // Дзеркало тижня. – 27.02.2010. – № 8 (788). – С. 1, 10 – 11.
6. Barucci E. Financial Markets Theory. Equilibrium, Efficiency and Information. - Springer-Verlag London Ltd., 2003. - 467 p.
7. Bessis J. Risk Management in Banking. - John Wiley & Sons Ltd. 2002. - XX+792 p.
8. Ferri G., Liu L.-G., Majnoni G. The role of rating agency assessments in less developed countries: Impact of the proposed Basel guidelines // Journal of Banking & Finance. 2001. -V. 25. - pp. 115-148.
9. Harris R., Kucukozmen C.C. The empirical distribution of stock returns: evidence from an emerging European markets // Applied Economic Letters, 2001. -V.8.-pp. 367-371.
10. Holton G.A. Defining Risk // Financial Analysts Journal. - 2004. - V.60, N.6. - pp. 19-25.
11. Reinhart C.M., Smith R.T. Temporary Controls on Capital Inflows // Journal of International Economics. – 2002. – Vol. 57. – P. 327 – 351.
12. Reinhart Carmen. Currency Crises and Sovereign Credit Ratings // NBER Working Paper. Cambridge. Massachusetts: National Bureau for Economic Research. – 2002 – No 8738. – January. – 35 p.
13. Rojas-Suarez. L. Rating banks in emerging markets: what credit rating agencies should team from financial Indicators. In: Levich R.M., Majnoni G., Reinhart C.M. (eds.). Ratings. Rating Agencies and the Global Financial System. - Kluwer Academic Publishers. 2002. - pp. 177-201.
14. Vaughan E.J., Vaughan T.M. Fundamentals of Risk and Insurance. -John Wiley & Sons Inc.. 2002. - 704 p.
15. www.bank.gov.ua.
16. www.minfin.gov.ua.
17. www.opec.org.
18. www.ukrstat.gov.ua

РЕЗЮМЕ

Стаття присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів моделювання взаємодії транснаціонального банківського капіталу та макрофінансової динаміки економічного розвитку України в умовах нестабільності світової фінансової системи. На основі сучасного аналізу господарського поступу України сформульовані макрофінансові наслідки проникнення транснаціональних банківських груп.

Ключові слова: фінансова криза, банківська система, транснаціональні банки, інфляція, корпоративний зовнішній борг, рівень процентних ставок, відток капіталу, державні запозичення.

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена исследованию теоретических и практических аспектов моделирования взаимодействия транснационального банковского капитала и макрофинансовой динамики экономического развития Украины в условиях нестабильности мировой финансовой системы. На основе современного анализа хозяйственного прогресса Украины сформулированные макрофинансовые следствия проникновения транснациональных банковских групп.

Ключевые слова: финансовый кризис, банковская система, транснациональные банки, инфляция, корпоративный внешний долг, уровень процентных ставок, отток капитала, государственные заимствования.

SUMMARY

This article argues the issue research of theoretical and practical aspects of the interaction modeling of the transnational banking capital and macrofinancial dynamics of Ukraine economic development in conditions of a world financial instability. On the basis of the modern analysis of Ukraine economic development the transnational bank group's macrofinancial consequences penetration are formulated.

Keywords: financial crisis, bank system, transnational banks, inflation, corporate external duty, level of interest rates, outflow of capitals, the state loans.

ОГЛЕДАЛНИТЕ СРАВНЕНИЯ В РАМКИТЕ НА ОЧИС

Тодоров Т.И., Доц. д-р СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Проверката на достоверността и обхвата на данните за износа и вноса на стоки от/за България, е извършването на съпоставка с насрещните потоци от страните-партньори на основата на статистическа информация, предоставена от съответната страна. Този метод в статистическата практика е известен като **огледални сравнения (mirror comparisons)**. Те са двустранни международни сравнения, имащи за обект на изследване вносът и износът на страните. По такъв начин се установява асиметрията в данните на страните-контрагенти във външнотърговските операции.

През последните години българската икономика запазва откритият си характер, въпреки изключително неблагоприятната конюнктура и външните шокове. Отношението на външнотърговския стокообмен спрямо брутния вътрешен продукт варира около 80 %. Същевременно България преориентира външната си търговия към страните от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и Европейския съюз. Външната търговия остава един от основните сектори и канали, през който се извършват контрабандни операции, митнически измами и е свързан с прането на мръсни пари. Именно за оценка на контрабандата и митническите измами се използва методът на „огледалните сравнения“. Приложението на метода означава информацията за българския износ към определени страни, депозирана от България, да се сравнява с информацията за вноса в тези страни, предоставена от тях. В същото време се извършва и насрещно (огледално) сравнение: българската информация за вноса от тези страни се сравнява с тяхната информация за износа към България. Така се получава картина на „сивата зона“ на незаконния и нелегален внос/износ, като се установяват разликите при сравнението на българския износ с вноса в тези страни, както и при вноса в България спрямо износа от сравняваните страни.

Алгоритъмът на огледалните международни сравнения преминава през следните **етапи**.

1. Сключване на двустранно споразумение. За да се проведе дадено огледално сравнение, е необходимо да има сключено двустранно споразумение между статистическите институции на двете страни и готовност за диалог и обмен на детайлна информация за стоковите потоци, при спазване на законовите разпоредби на всяка от страните и гарантиране конфиденциалността на получаваната информация.

2. Уточняване параметрите на огледалното сравнение. По време на този етап се уточняват прилаганите принципи и подходи, използваните източници на информация, методологията, начините за третиране на различните режими за движение на стоките, прилаганите номенклатури и класификации, подходите на отчитане на специфичните движения. Освен това се уточняват нивата на съгласуваност и еквивалентите от експерти на двете страни, които ще реализират съответното сравнение, извършва се обмен на въпросник с отговори по различните аспекти на прилаганата в съответната страна методология и базисна информация за стокообмена между страните за идентифициране на рисковите групи и стоки. През този етап се уточнява и вида на валутата, в която ще се извършва съпоставката.

3. Организационни срещи на работните групи от двете страни. След тези предварителни процедурни въпроси се организират работни срещи за обсъждане на резултатите и анализ на различията, като се извършва съпоставка на най-ниско ниво - по стоки и сделки. На базата на практическия опит на всяка от страните се анализират възможните причини за констатираните различия.

4. Съставяне на сравнителни таблици. След извършване на уточненията и съпоставките, се подготвят съгласувани таблици, които се приемат и от двете страни, за което се подписва протокол. Едва тогава всяка страна има право да разпространява тези данни, да издава публикации, да ги използва за аналитични нужди и да предприема други дейности в съответствие със своите компетенции и правомощия.

5. Анализ на резултатите. Работата по извършването на огледални сравнения продължава с извършването на анализ на резултатите от тях - уточняване на стоковите потоци, обмен на допълнителна информация, идентификация на причините за констатираните различия, формулиране на предложения за внасяне на корекции в прилаганите национални методологии и т.н.

6. Реализация на резултатите от провежданите огледални сравнения. Резултатите от всяко огледално сравнение, както и статистическата оценка за причините за констатираните различия, се предоставят на заинтересованите институции в България и чужбина. Издават се публикации с резултатите от проведените огледални сравнения на български и английски език, за да могат да се ползват и от потребители в чужбина. Освен това на сайта на Националния статистически институт се публикувани основните данни от проведените огледални сравнения.

При анализа на информацията и последващата реализация на резултатите от проведените огледални сравнения, важно е да се систематизират **причините**, довели до констатираните различия. Те могат да бъдат от най-различно естество - съзнателни и несъзнателни; обективни и субективни; случайни и постоянно повтарящи се; логически и аритметични; законни и незаконни. Някои автори систематизират тези причини в групи: методологически, технически и умишлени [2]. Практиката доказва, че последната група причини (умишлените) имат преобладаващо място по отношение на „приноса“ им за деформиране на данните за външнотърговския стокообмен.

Данните от проведените до момента огледални сравнения между България и някои страни-членки на Организацията за черноморско икономическо сътрудничество, показват доста сериозни различия във външнотърговския стокообмен (Източник: www.nsi.bg).